

κ.τ.λ. ἐκ δὲ τούτου ὁρμώμενος προβάλλω μέγας τῆς ὑποθέσεως καὶ περὶ τοῦ γερμαν. gute τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐσθλόν.

γ' Ἐάν οὖν ταῦτα ἔχουσι κελῶς, τότε ἀντιτιρρήτως δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἀπὸ τοῦ τρώγειν ὄθεν ἡ τροφή, ἐγένετο καὶ ἡ τροφή ὅπερ συνώνυμον τῇ ἡδονῇ. Περὶ τούτου καταγίνομαι πλατύτερον ἐν ἑτέρῳ κεφαλαίῳ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐδέσεως καὶ τροφῆς σημαντικῶν. Ἀλλὰ λαλῶν περὶ τῶν ποικύτων ἐνταῦθα ἐμνήσθην τῶν ῥηθέντων ὑπὸ διχόρων περὶ τοῦ Ἐδέμε ὅπερ καὶ Ἐδέει, ὅτι κατὰ τὸ ἐβραϊκὸν σημαίνει τρυφήν καὶ ἡδονήν καὶ ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο παράγεται ἐξ ἐκείνου. Τοῦτο ἰσχύει ὥς ἂν τις ἔλεγεν ὅτι τὸ Ἐδέμ παράγεται ἀπὸ τοῦ ἐδεῖν, σανσκρι. aditi τὸ ἐσθίειν λαμβανόμενον μάλιστα ὑπ' ὅψιν τοῦ ὅτι ὁ Θεὸς ἐνετείλατο τῷ Ἀδάμ α ἀπὸ παντός ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παράδεισῳ βρώσει φαγεῖ κτλ. ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἀπὸ παντός ξύλου (καρποῦ) τοῦ ἐν τῇ Ἐδέμ ἐδέσει φαγεῖ. Ἐκότερον τοῦ ἐτέρου ἀντάξιον.

Ἔχω καὶ ἕτερα εἰπεῖν προχειμένου λόγου περὶ τῆς Ἐδέμ Παράδεισου καὶ τῶν ἐλεῖθιν ἐκρεόντων ποταμῶν, ἐτυμολογικῶς, ἀλλὰ ταῦτα ἐν τῷ περὶ Ἰσχύων κεφαλαίῳ¹. Νῦν ἢ ἐπανέρχομαι εἰς τὰ περὶ ἐδέσεως καὶ πληρώσεως καθά ἐφέσεως καὶ ἡδονῆς.

ιδ' Ἐν ταῖς νεολατιν. γλώσσαις ἡ ἡδονὴ καλεῖται plaisir, piacere κτλ. ἀπὸ τοῦ λατιν. placere τὸ ἀρέσκειν. Τοῦτο δὲ νομίζω ὅτι ἀπὸ τοῦ ἁρβ. pleo ὄθεν τὰ plenus impleo impletus, repleo repletus, compleo completus πλήρης ἐμπλεως, πεπληρωμένος κτλ. καὶ ἰδοὺ πάλιν εὐρισκόμεθα εἰς τὰ πληρώσεως σημαντικά. Τὸ π.λ. εἶναι τὸ κυρίως ῥιζικὸν χαρακτηριστικὸν πύσεως ἐμπλήσεως πληρώσεως πληρωμῆς πλημμύρας πληθώρας πλησμονῆς. Ἐκ τούτων τὸ π.λ. ἐξέλιπε βεβαίως ἐν ταῖς ἀκολουθοῖσι λέξεσιν λατιν. laetitia ἡ εὐφροσύνη καὶ εὐθυμία οἷον plaetitia διὰ τὴν τῶν καταθυμίων πλήρωσιν, lautilia ἡ ἀφθονία καὶ σπατάλη τῶν ἐδεσμάτων οἷον plantitia διὰ τὴν πλησμονὴν αὐτῶν.

Ἀπὸ τοῦ λατιν. buca τὸ στόμα γίνεται τὸ δακ. ἐν πληθυντ. bucate τὰ ἐδώδιμα καὶ φαγητά, buk δὲ ἄλβαν. ὁ ἄρτος τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐδώδιμον. Ἐκ τούτου δακιστὶ bucarie ἡ εὐφροσύνη εὐθυμία ὡς πληρώσεως ἐκφραστικὴ κατὰ τὰ ἡδὴ ῥηθέντα περὶ τοῦ laetitia, ἀλλὰ καὶ ἄλβαν. bukur τὸ ὠραῖον καὶ καλὸν οἷον (ἐσθλόν) ἐσθλόν. Ἐντεῦθεν ἡ πόλις Bucureschtia οἷον Εὐθυμία ἢ Εὐφροσύνη.

Ὡς ἐκ τούτων ἀπάντων εἰκάζομαι ὅτι καὶ τὸ λατιν. h-onum οἷον ἡνοῦν, ὡς περ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ h-onos-oris, περὶ ὧν ἐκτέδην ἀλλαχοῦ (ἐν κεφ. Συναντήσεων). Εἰς τοῦτο ἐνισχύομαι καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἰταλ. hono ἐν ταῖς Λιγυρικαῖς ἐπαρχίαις λέγεται ono. Ὁ δὲ K. Fauriel παρ' ᾧ ἀπαντᾷ τοῦτο,

¹ Ὅρα τὰ ἐκτέδην ὑπὸ τοῦ κλεινοῦ Οἰκονόμου τῆς Μ. Β. Ἐν τῷ αὐτῷ περὶ τῆς τῶν Ἐδδομ. Ἑρμηνείας. Τ. σ. 467—8 Δ. σ. 73 καὶ 583. καὶ Γεωργίου Πανταζίδου περὶ ἐτυμολογ. τῶν σημαντικῶν γλωσσῶν σελ. 17—19.

(Dante et les Origines de la langue italienne t. II. p. 157) θέλει αὐτὸ ἰσχυρῆς καταγωγῆς. Ἴδου ἡμεῖς δεικνύμεν ὅτι καθάρως ἐλληνοπελασγικῆς.

ιε' Ἐπκνίωμαι εἰς τὰ τῆς θελήσεως συνδυαζομένης μετὰ τῆς ἀπολαύσεως. Τὸ ἐφίεμαι ὀρέγομαι ὡς καὶ τὰλλα τὰ ῥηθέντα ἐν τῷ § 3. λαγγεῶ γλίχομαι κτλ. λατινιστὶ ἐκφράζονται οὐ μόνον διὰ τοῦ lubeo ὅθεν libido ἡ ὀρεξις ᾧ, ἔφεσις πρὸς ἡδονήν καὶ Lubentia θεὰ τῆς τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ cupio ὅθεν concupiscentia ἡ πρὸς τὸ αὐτὸ ὀρεξις ἢ ἔφεσις καὶ (Cuperis) Κύπρις ἢ Ἀφροδίτη θεὰ τῶν ἡδονῶν Cupido—onis δὲ Ἔρως ὁ υἱὸς αὐτῆς. Αὕτη λατίν. λέγεται Venus ὡς θέλουσιν ἀπὸ τοῦ Venio τὸ ἵεμαι πρὸς τι καὶ ἐφίεμαι αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῶν Σαβίνων διαλέκτῳ, κατὰ Βάρωνα (De L. L. c. v 159) τὸ bonum καλὸν καὶ ἀγαθὸν λέγεται καὶ cyprum, βεδοαίως καθὼ ἐρετὸν cupitum. Ὁμοίως τῶν ἡδῆ ῥηθέντων καὶ ἐν ταῖς σλαβικαῖς διαλέκτοις Lado ἢ Lelio θεότης τῶν ἡδονῶν καθὼ πορίζουσα τὰ λώμενα λιλιχιόμενα καὶ ὀρεκτά.

ις' Εἴπομεν ἐν τῷ § ε' ὅτι τὸ καλὸν ὡς ὀρεκτὸν λέγεται ἀπὸ τοῦ volo ἢ volo θέλω, καὶ βέλτιον ὅ ἐστι θελητόν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ voluptas ἡ ἡδονὴ καθὼ ἐρετὴ, καὶ θελητὴ, ὅθεν καὶ Volupia θεότης τῶν ἡδονῶν. Ἐν τούτοις οὖν εἶδομεν ὅτι ἢ τε libido καὶ ἡ voluptas σημαίνοντα ἀμφοτέρω τὴν ἡδονήν καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἔφεσιν, παράγονται ἀπὸ ῥιζῶν ἢ λέξεων σημαίνουσιν τὴν θέλησιν· ἀλλὰ περίεργον εἶναι ὅτι καὶ τὸ libertas ἐλευθερία προέρχεται ἀπὸ τῆς αὐτῆς τοῦ lubeo ἢ libeo καταγωγῆς. Ὁμοίως καὶ ἐν ἄλλαις διαλέκτοις γερμ. freiheit καὶ ἀγγλ. freedom ἢ ἐλευθερία, frei καὶ fere ὁ ἐλεύθερος· ἀλλὰ καὶ παρ' Ἀγγλοσάξονι θεότης τις Fry ἀντιστοιχοῦσα ταῖς ἡδῆ ῥηθείαις Κύπρις Venus, Volupia, Lado, βεδοαίως ἀπὸ ῥιζῆς τινὸς σημαίνουσης τὸ ἐθέλειν καὶ φιλεῖν, ὡς ὁράται ἀπὸ τῶν freund, friend ὁ φίλος, freundshaft, friendship ἡ φιλία. α' Εὐθὺς καὶ ἀπολαύτομεν φιλίας ἕως ὀρθρου λέγει ἡ ἐκτελευμένη γυνὴ πρὸς τὸν σκηνευόμενον νεανίαν, ἐν Παροιμίαις Σολομώντος (Z, 0.) Καὶ παρ' Ὁμήρῳ φιλότης καὶ φιλοτήσια ἔργα τὰ ἀφροδίσις.

ιζ' Ἀλλ' ἡ ἐλευθερία αὕτη τίς καὶ πόθεν; Κοινῶς θέλουσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐλεύθω τὸ ἴημι πορεύομαι γαλλ. aller, ὡς δύναμις τοῦ ἵεναι καὶ τρόπον τινὰ κινήσεως σημαντικῇ. Τοῦτο ἀνεπαρκές, καθότι οὐ μόνον πρὸς τὸ κινεῖσθαι αἰσθανόμεθα τὴν ἐλευθερίαν ἢ τὴν κώλυσιν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παντός ἄλλου. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερον προγενέστερον τῆς κινήσεως, ἡ θέλησις αὕτη τοῦ κινεῖσθαι καὶ ἄγειν καὶ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν. «Νῦν δὲ τί ἄλλο ἐστὶν ἐλευθερία ἢ τὸ ἐξεῖναι ὡς βουλόμεθα (δηλ. ἐθέλομεν) πράττειν;» (Ἐπικτήτου Διατρ. Β. α. § 23). Ὡς εἶδομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ λιλιχιόμαι λίπω libeo καὶ lubeo ἐγένετο ἡ libertas, οὕτω ἀπὸ τοῦ ἐθέλω ἐγένετο ἐθελερία (κατὰ τὰ πονῶ πονηρία, ὀκνῶ ὀκνηρία, φθονῶ φθονερία κτλ.) καὶ κατ' ἀντιμετάθεσιν ἐλεθερία ἐπομένως ὅπως ἀπὸ τοῦ ἀρρ. ἐλέθω ἐξ οὗ τὸ ἐλθω, ἐπιτάσσει τῆς δασύτητος (κατὰ τὰ ἐν τῷ κεφ. Θ' . . .) ἐλεύθω (προφερόμενον ἐλέφω

ὡς ἀπὸ τοῦ ἱρι ἱριος καὶ ἱριθμος κτλ.), οὕτως ἐπὶ τέλους ἀπὸ τοῦ ἐλευθερία ἐγένετο ἐλευθερία. Ἐντεῦθεν ἡ ἐπὶ ἐκουσιότητος συνωνυμία τῶν λέξεων ἐλευθέρως καὶ ἐθελουσίως εἴτε θεληματικῶς. Ἐκ τούτου καὶ ὁ Κικέρων, ὃ ἔπεται καὶ ὁ ἄγ. Λύγουστινος, χρῆται συνεχῶς τῷ voluntas βούλησις ἐθέλησις ἀντὶ τοῦ libertas ἐλευθερίας. Οὕτω καὶ ἐν ἑλλαις διαλέκτοις voje vointza δακιστὶ ἡ βούλησις θέλησις, καὶ voirik ὁ ἐλεύθερος, volio σλαβ. τὸ βούλωμι ἐθέλω καὶ volia ἡ ἐλευθερία ἐλευθερία· ἀλλὰ καὶ τὸ σλαβ. s-lobod ὁ ἐλεύθερος, προφανῶς συγγενές ἐστὶ τοῖς lubeo, zu lichen, to love κτλ. Ἰδὼν καὶ ἕτεροι σχέσεις μεταξὺ τῶν ἡδὴ ρηθέντων ἐν μόνῃ τῇ γερμανικῇ γλώσσῃ. Zu wollen βούλεσθαι ἐθέλειν, die wille ἡ βούλησις ἐθέλησις, das wohl τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν, ὡς θελητόν. Ὡς αὖτως zu freuen χαίρεσθαι καὶ ἀπολαμβάνειν ἀγαθοῦ εἴτε ἡδονῆς τινος, die freude ἡ ἡδονή καὶ ἀπολαύσις αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ freund ὁ φίλος, freiheit ἡ ἐλευθερία ὡς ἡδεῖα ὡς φιλητή.

Ἡ θέλησις εἶναι ἡ βάση ἐφ' ἣς στηρίζεται ἅπας ὁ ἠθικὸς βίος τοῦ ἀνθρώπου. Τί πρὸ πάντος θέλομεν; Τὸ ἄκρον ἀγαθόν, τὴν Εὐδαιμονίαν; Εἰς τί αὕτη συνίσταται; Οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων λογίζονται τὴν ἡδονήν, οἱ δ' ἄλλοι τὸ αὐτεξούσιον αὐτῆς τῆς θελήσεως, τὴν Ἐλευθερίαν.

Κ. ΛΑΜΠΡΥΛΑΟΣ.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΡΑΜΑΣ, ΖΙΧΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐκ τῶν νοτιοανατολικῶς κειμένων ἐπαρχιῶν τῆς εὐκλεοῦς ποτε καὶ πρὸ ὀλίγων μὲν εἰσέτι ἐτῶν εἰρηνικῆς καὶ ἐν ἀρμηνίᾳ συμβιούσης καὶ προαγουμένης, νῦν δὲ ἀμειλίχτως ὑπὸ πολλῶν ξενικῶν ἐπιδρομῶν κατατρυχομένης ἑλληνικωτάτης Μακεδονίας, εὐφορώταται διὰ τὰ πανταεὶδῆ προϊόντα αὐτῶν, ὠραιοτάται διὰ τὴν λιμνρὰν καὶ μαγευτικὴν τοποθεσίαν καὶ ἐπιστηρόταται κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἀξίαν διὰ τὰ ἐν αὐταῖς μεγάλα καὶ ἀξιοσημείωτα τὸ πάλαι συμβάντα, ἅτινα οἱ κλασικώτατοι τῶν ἱστορικῶν καὶ γεωγράφων τῆς ἀρχαιότητος ἱστοροῦσιν, εἶνε οἱ ἐκκλησιαστικαὶ περιφέρειαι τῶν ἐπαρχιῶν Δράμας, Ζίχνης καὶ Ἐλευθερουπόλεως. Τούτων τὰς πόλεις, κωμοπόλεις, χωρία καὶ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ κατὰστασιν πρὸς τῇ φυσικῇ περιγραφῇ τῶν μερῶν αὐτῶν σκοπῶν ἐν τῷ πρῶντι τοῦ Παρνασσοῦ τεύχει συντόμως νὰ ἐκθέσω μετὰ τῆς προσοκούσης ὅσον ἔνεστι ἀκριβεῖας καὶ λεπτομερείας, ὡς αὐτὸς ἐπισκεφθεὶς καὶ ἰδίως ὀφθαλμοῖς ἰδὼν τὰ μέρη ταῦτα, ἀναγκαιότατον κρίνω νὰ ἐνδιατρίψω ὀλίγον καὶ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν τῶν τε πόλεων, πεδιῶδων, ὀρέων,

λιμνῶν καὶ λιμένων παραθέτων αὐτολεξεῖ καὶ τὰ χωρία τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν, ἐξ ὧν τὰς μαρτυρίας ἠρύσθη, τελῶν οὕτως ἐλάχιστον φόρον πρὸς τὴν πατρίδα γῆν, ἥτις τὸν τε Σταγειρίτην φιλόσοφον καὶ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον γενήσασα καὶ τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνισμόν διασώσασα ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολήν διὰ τοῦ τελευταίου διέσπειρε, καὶ ἥτις τῆς γεννήσεως καὶ προαγωγῆς τῶν ἐμπειρικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Νεοπλατωνικῆς φιλοσοφίας αἰτία γέγονεν.

Ὁρῶν τῶν τριῶν τούτων ἐπικριτῶν ἱστορικῶν καὶ ἐπίσημῶν εἰσιν ὁ ἀνατολικὸς Ὁρβήλος, ὅστις ὢν ἀπόσπασμα τοῦ Σκομίου καὶ τοῦ βορείου Ὁρβήλου ἔχει ὑψηλὴν, στρογγύλην καὶ ἐπίσημον κορυφὴν, τὴν τουρκιστὶ καλουμένην Πιλάτ-τεπε. Ἐκ τοῦ ὄρους τούτου κατὰ τὸν Πρόδοτον οἱ περὶ τὴν Πρασιχίδα (λίμνην τοῦ Ἀχίνοῦ) οἰκοῦντες τὸ πάλαι Παῖονες κόπτοντες ξύλα ἐκτίζον ἐν αὐτῇ κάλύβας, ὅπως ἀποφύγωσι τὴν ὑπὸ Μεγαδόχου καθυπόταξιν αἰκρίαν ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένων ἐν μέσῃ ἔστηκε τῇ λίμνῃ τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι ἰκρίοισι ἔστησαν κοινῇ πάντες οἱ πολῖται κομίζοντες ἐξ οὗρου, τῷ οὐνοῦ ἔστι Ὁρβήλος (Ἡροδότ. Τερψιχόρ. 16). Τὸ Πάγγαιον ἢ Παγγαῖον (Παρνάρι) ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλούμενον, ὑπὸ δὲ τῶν χυδαίων καὶ ἀπλουστέρων τῶν ἐγχωρίων ὄρος τῆς Κουσγινίτσας λεγόμενον, συνεχίζον τὸν Ὁρβήλον ἐξαπλοῦται μεσημβρινοανατολικῶς τῆς Κερκινίτιδος (λίμνης τοῦ Ἀχίνοῦ) μεταξὺ τῶν ποταμῶν Στρομόνος καὶ Νέστου, ἔχον δὲ 1600 περίπου ποδῶν ὕψος καὶ πολλοὺς μικροὺς κλάδους, ἀναφέρεται λίαν εὐφρόνως διὰ τὰ πολλὰ καὶ πολύτιμα ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ μέταλλα ὑπὸ τε τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας Ἡροδότου λέγοντος τὰ ἐξῆς: Τὸ Πάγγαιον οὖρος ἐὼν μέγα τε καὶ ὑψηλόν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐνὶ μέταλλῳ (Πολυμν. 112) καὶ τοῦ γεωγράφου Στράβωνος μαρτυροῦντος ἐν ταῖς ἐξῆς «τὸ Πάγγαιον ὄρος χρυσεῖα καὶ ἀργυρεῖα ἔχει μέταλλα» (Στράβ. 7, 331 ἀποσπ. 34). καὶ οἱ δύο μεγαλείτεροι καὶ ἰκνῶς γνωστοὶ κλάδοι αὐτοῦ, ὧν ὁ εἰς καλούμενος Δύμβαλον (τανὺν βουνὸν τῆς Καβάλλας) ἐξαπλοῦται εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, ὁ δ' ἕτερος Μεγαίκιον λεγόμενος ἐκτείνεται βορειοανατολικῶς τῆς Ὀδομυτικῆς καὶ Ἡδωνίδος.

Ποταμοὶ δ' αὐτῶν ἐπίσημοι καὶ μὴ εἰσὶν οἱ ἐξῆς: ὁ Νέστος (τουρκιστὶ Καρχισοῦ = μέλαν ὕδωρ), ὅστις ἕνεκα τῆς ὀρμητικότητός του δὲν ἐφύλαττε πάντοτε τὸ αὐτὸ ρεῖθρον κατὰ τὸν Στράβωνα, «οὐ μένει δ' ὁ Νέστος ἐπὶ τῷ αὐτοῦ ρεῖθρου διὰ παντός». (Στράβ. 7, 331 ἀποσπ. 44) πηγάζων ἐκ τῆς Ῥοδόπης καὶ τοῦ Αἴμου ὑψοῦται 7200 ποδῶν περίπου καὶ διευθύνεται ἐξ ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἀνατολήν· διερρέων δὲ τὴν ἐκ δυσμῶν μὲν ὑπὸ τοῦ Ὁρβήλου καὶ Παγγαίου, ἐξ Ἀνατολῶν δὲ ὑπὸ τῆς Ῥοδόπης περιοριζομένην κοιλάδα, ἣν πολλάκις κατακλύζει πλημμυρῶν, χύνεται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου. Ὁ Στρυμὼν¹, πηγάζων

1 Ὁ ποταμὸς οὗτος ἀποτελὼν τὴν ἐκροὴν τῆς Κερκινίτιδος (λίμνης τοῦ Ἀχίνοῦ) ἦτο πλωτὸς ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς λίμνης μέχρι τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ κατὰ τὸν Θουκυ-

ἐκ τοῦ ὄρους Σκόμβρου, κατὰ τὴν ἀκριβῆ μαρτυρίαν τοῦ τε Θουκυδίδου λέγοντος τὰ ἐξῆς «καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ Σκόμβρου ὄρους διὰ Γραχίων καὶ Λακίων ρεῖ» (Θουκυδ. 2, 96), καὶ τοῦ Σταγειρίτου φιλοσόφου λέγοντος (ἐν ταῖς Μετεωρ. 1, 13) «ὁ δὲ Στρυμὼν καὶ Νέστος καὶ ὁ Ἑβρος ἅπαντες τρεῖς ὄντες ἐκ τοῦ Σκόμβρου», εἶνε ὁ μεγαλείτερος ποταμὸς τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν Ἀξιόν, καὶ ἀναφέρεται ὡς γνωστότατος ὑπὸ πάντων περίπου τῶν ἀρχαίων (ἴδε Μακεδ. Μ. Δήμητρα πελ. 166 σημ. β'), διερρέων δὲ ἱκανὴν ἑκτασιν 75—80 περίπου λευγῶν διέρχεται τὴν Κερκινίτιδα (λίμνην τοῦ Ἀχινού) καὶ εἰς τὸ πέρας αὐτῆς σχηματίζων ἐλώδη λίμνην, ἥς πλησίον κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην ἔκειτο ἡ Ἀμφίπολις, ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος εἰς θέσιν τὸ πάλαι μὲν ἑορδὸς Νηρηίδων καλουμένην, νῦν δὲ Τσαϊατζί, ἐνθα ὁ ὁμώνυμος αὐτῷ Στρυμονικὸς κόλπος σχηματίζεται, καὶ ὅπου ὑπάρχουσιν ἀποθῆκαί τινες (μαγαζεῖα) τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀδελφῶν Ἀβσοτ. Ὁ Ἀγγίτης (Ἀγγίστας), ὅστις κείμενος ἀνατολικῶς καὶ οὐχὶ ὡς τινες ἐσφαλμένως αὐτὸν θέτουσι δυτικῶς τοῦ Στρυμόνος, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖται ἐκ τῆς μέχρι τοῦ νῦν διατηρήσεως τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, διότι ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων ποταμὸν τῆς Ἀγγίστας αὐτὸν καλοῦσιν, πηγάζει ἐκ τοῦ Ὀρβήλου καὶ διερχόμενος τὴν πεδιάδα τῆς Δράμας καὶ τῶν Φιλίππων χύνεται εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην· καὶ οἱ δύο παραπόταμοι Γαγγίτης καὶ Ζυγάκτης (Ζυγοστός), ὧν ὁ μὲν Γαγγίτης δεξιόθεν, ὁ δὲ Ζυγάκτης, ὅστις κατὰ τὸν Ἀππιανόν (4, 105,) ἐκ τῆς θραύσεως τοῦ ἄξονος τῆς ἀμύξης τοῦ Πλούτωνος ἔλαβε τὸ ὄνομα, ἀριστερόθεν χύνεται εἰς τὸν Ἀγγίσταν.

Λίμνη δ' εἰσι α') ἡ ὠραία ἱστορικὴ καὶ ἐπίσημος Κερκινίτις, ἥτις τὸ πάλαι Πρασιάς ὑπὸ τῶν Παιόνων καλουμένη τανῦν λίμνη τοῦ Ἀχινού ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων λέγεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης αὐτῆς κειμένου χωρίου Ἀχινού ἢ Ταχινού οὕτως ὀνομασθεῖσα, κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ λεκανοπεδίου τῆς Βισαλτίας καὶ ἔχουσα μῆκος μὲν 5—6, πλάτος δ' ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς 2—3 λευγῶν, δέχεται εἰς αὐτὴν πολλοὺς ποταμοὺς, ὧν ἐπισημότεροί εἰσιν ὁ Στρυμὼν καὶ ὁ Ἀγγίτης (Ἀγγίστας). Παράγει δὲ καὶ νῦν, ὡς καὶ τὸ πάλαι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Προδότου, πάμπόλα εἶδη ἰχθύων, ἐκ τῶν ὁποίων οὗτος γινώσκων δύο μόνον εἶδη, τοὺς πάπρασας καὶ τοὺς τίλωκας, ἀναφέρει ὅτι ἡγρεῖοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῇ λίμνῃ τὸ πάλαι, ἐν καλύβαις οἰκούντων Παιόνων μετὰ μεγίστης εὐκολίας ὡς ἐξῆς «Ἰχθὺς τῶν δὲ πλῆθος ἐστὶ τοσοῦτο, ὥστε ὅταν τὴν θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατῖει σκίνῳ σπυρίδα κεινὴν ἐς τὴν λίμνην, καὶ οὐ πολλόν τινα χρόνον ἐπισχῶν ἀνασπᾷ πλήρη ἰχθύων· τῶν δὲ ἰχθύων ἐστὶ γένεα δύο,

δίδην (4, 108) «Καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων παρεσκευάζετο». Ἐκστρατεύων δὲ ποτὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος κατὰ τῆς Ἀσίας τὸν στόλον εἶχεν ἐν τῇ Κερκινίτιδι λίμνῃ, ἐξ ἧς ἀποπλεύσας διὰ τοῦ ποταμοῦ ἀπῆλθεν εἰς Ἀσίαν «Ἦν δὲ αὐτῷ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινίτιν» (Ἀρριαν. Ἀνάβ. Ἀλ. 11, 5).

τοὺς καλέουσι πάπρακας τε καὶ τίλωνας (Προδ. Τερψιχ. 16) καὶ εἴ) ἡ περὶ τοὺς Φιλίππους σχηματιζομένη μικρὰ καὶ ἐλώδης, ἥτις κατὰ τὸν κ. Μ. Δήμιτσαν, τὸν μέγα φῶς ἐπιχύσαντα διὰ τῶν πολλοῦ λόγου ἀξίων συγγράμμάτων του ἐπὶ τῶν τῆς Μακεδονίας, λίαν ἐσφαιμένως Πρασιὰς λίμνη ὠνομάσθη.

Κόλπους δ' ἔχουσι τοὺς ἐξῆς: τὸν Στρυμονικὸν κόλπον κληθέντα οὕτως ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ εἰς αὐτὸν ἐκβάλλοντος Στρυμόνος ποταμοῦ, καὶ σχηματίζοντα πανταχόθεν πολλὰ ἄσχημα ἀκρωτήρια, καὶ τὸν ἐντὸς αὐτοῦ σχηματιζόμενον κόλπον τῆς Χριστουπόλεως (ὅστις κόλπος τῆς Καβάλλας λέγεται).

Λιμένας δὲ τὸν τῆς Ἀμφιπόλεως, ὅστις κείμενος ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος καὶ φημιζόμενος διὰ τὰς τὸ πάλαι στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Λακεδαιμονίων κατέστη νῦν ὅλως ἀσήμικτος μεταβληθεὶς εἰς ἔλος, καὶ τὸν τῆς Χριστουπόλεως¹ (Νέας Καβάλλας) πρὸς μεσημβρίαν τῶν Φιλίππων καὶ ἀπέναντι τῆς Θάσου κείμενον.

Ἐκ τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν, ἃς ἤδη πραγματεύομαι, πρῶτον μὲν θέλω περιγράψει τὴν τῆς Δράμης καὶ Ζίχνης, ἥτις ἐκκλησιαστικῶς ἡνωμένη οὖσα καὶ ἀποτελοῦσα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν ὑπαγομένην εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μητροπολίτου Δράμης, πολιτικῶς μόνον εἰς δύο, ὡς κατωτέρω ὀφόμεθα, χωρίζεται, εἴτα δὲ καὶ τὴν τῆς Ῥευθερουπόλεως.

α' Ἐπαρχία Δράμης.

Αὕτη ἔχουσα νῦν πρωτεύουσιν μὲν τὴν ὀριώνυμον αὐτῇ πόλιν Δράμην, ἐπίνειον δὲ τὴν Καβάλλαν καὶ τινες ἄλλους ὅρμους, καὶ ὀριζομένη ὑπὸ τῶν δύο μεγάλων τῆς Μακεδονίας ποταμῶν Νέστου καὶ Στρυμόνος καὶ τῶν δύο ὀρέων Παγγαίου καὶ Ὀρβήλου κεῖται κυρίως ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Φιλίππων, ἐκτείνεται ὁμῶς ἰσχυρῶς καὶ ἀνὰ τὴν τῶν Σερρῶν ἢ Σιροπκιόνων πεδιάδα, τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ὀδομαντικὴν καὶ Ὀδομαντίδα καλουμένην. Ἐν τῇ τῶν Φιλίππων πεδιάδι, ἥτις ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐκαλεῖτο χώρα τῶν Ἡδωνῶν καὶ Ἡδωνίς ἀπὸ Ἡδωνοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μύγδονος κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον (ἐν λ.) «Ἡδωνίς ἀπὸ Ἡδωνοῦ τοῦ Μύγδονος ἀδελφοῦ», καὶ ἐξ ἧς κατὰ τὴν μυθολογίαν ἤρπαξέ ποτε ὁ Πλούτων ἄνθρωπος συλλέγουσαν τὴν Κόρην Περσεφόνην, κεῖται ἐπὶ τῶν ἐρείπιοις τῆς ἐτέρας τῶν δύο ἀρχαίων πολισιμάτων Δραβήσκου ἢ πόλις:

Δράμα (ἡ) τὸ πλεῖστον κατοικουμένη ὑπὸ φανατικῶν Μωαμεθανῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ ἀρχιερεὺς τῆς ἐπαρχίας δὲν μένει διαρκῶς ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐν

¹ Ὁ λιμὴν αὗτος, κείμενος πρὸς μεσημβρίαν τῶν Φιλίππων καὶ ἐκασφαλιζόμενος κατὰ τοῦ βορειανατολικοῦ ἀνέμου ὑπὸ μεγάλου βράχου ἐκτεινομένου ἐκ τοῦ Παγγαίου εἰς τὴν θάλασσαν, ὑπῆρξε κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῶν Γενουαίων, ἐξ ὧν καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε καὶ χρησιμεύει μέχρι τοῦ νῦν ὡς λιμὴν πάσης τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

τῇ πόλει ἡ 'Αλιστράτις' οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ τῆς πόλεως ταύτης καὶ περ ὀλίγοι, ἀλλὰ φιλομουσικοὶ ὄντες, διατηροῦσιν ἐπαινετῶς τρία σχολεῖα ἑλληλοδιδασκτικὸν καὶ ἑλληνικὸν τῶν ἀρρένων καὶ παρθενωγωγεῖον. Ἀνάγκη ὅμως ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἐπαρχίας νὰ ὑπάρχῃ καὶ Σύλλογός τις φιλεκπαιδευτικῆς, φροντίζων καὶ διὰ τὰ περίχωρα αὐτῆς· ἡ Δράμα εἶνε ἔδρα διοικήτορος (μυστεροκρίτη), καὶ ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται ἐρεμίαι τινὲς Ῥωμανικῆς ἐποχῆς.

Τσατάλιστα (ἡ)· περὶ τὴν Δράμαν καὶ πολὺ πλησίον αὐτῆς κεῖται ἡ κώμη αὕτη κατοικουμένη ὑπὸ 1500 περίπου γνησίων κατὰ τε τὴν κατὰ γῶγην, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ πάτριον αἶσθημα Ἑλλήνων, τῶν πλείστων καλλιεργούντων τὴν γῆν, καὶ διατηροῦσα δαπάνῃ τῆς κοινότητος σχολεῖον ἑλληνικόν.

Δοξάτορ (τὸ)· κώμη μικρὰ μετὰ τῆς Δράμας καὶ τῶν ἐρεμιῶν τῆς ἀρχίας πόλεως Φιλίππων κεῖμένη διατηρεῖ ἑλληνικὸν τῶν ἀρρένων ἐκπαιδευτήριον, στερεῖται ὅμως παρθενωγωγείου· ἡ ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ πρό τινας συστάσῃ φιλεκπαιδευτικὴ ἀδελφότης οἱ Φίλιπποι πρέπει νὰ φροντίσῃ ἐκ τῶν ἐνόντων ν' ἀνεπληρώσῃ τὴν ἐπαισθητὴν ταύτην διὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἔλλειψιν, ἀνιδρύουσα ἐκπαιδευτήριον τῶν θηλέων κατὰλληλον, καὶ διατηροῦσα δαπάνῃ αὐτῆς μίαν παρθενωγόν.

Πρωτοψαῖνη (ἡ)· κωμοπόλις κεῖμένη περὶ τὸ 'Αλιστράτιον καὶ τὴν Δράμαν, δύο ὥρας ἀπέχουσα ἑκατέρωθεν, καὶ ἐκ 400 περίπου οἰκονομειῶν κατοικουμένη διατηρεῖ ἐπαινετῶς σχολεῖον ἑλληνικὸν καλῶς διοργανισμένον καὶ ὑπὸ ἱκανοῦ διδασκάλου διευθυνόμενον. Ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ γίνεται ἀγορὰ ἀπᾶς τῆς ἐδομοσίδος ἐν ὁρισμένῃ ἡμέρᾳ καὶ ὑπάρχουσι πολλὰ ἐμπορικὰ καταστήματα. Προϊόντα τῆς χώρας εἶνε ὁ βάρβαξ, τὰ σιτηρὰ καὶ ἰδίᾳ ὁ φημιζόμενος καπνὸς τῆς χώρας ταύτης. Ὁ ἐνταῦθα πρό τινας συστάσῃ μικρὸς Ἐκπαιδευτικὸς Σύλλογος πρέπει νὰ φροντίσῃ περὶ συστάσεως παρθενωγωγείου καὶ σχολαρχείου μετὰ βιβλιοθήκης, διότι οἱ ὀλίγοι ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ ὑπάρχοντες σχισματικοὶ Βούλγαροι κινούμενοι ὑπὸ τῆς πανσλαβιστικῆς προπαγάνδας ἀντενεργοῦσι πεισματωδῶς πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πατρίδος των.

Πλεῦνα (ἡ)· τὸ χωρίον τοῦτο κεῖμενον εἰς τὰς ὑπὸ ὤρειας τοῦ ὄρους καὶ ἐν θέσει καταφύγιον πρὸς βορρᾶν τῆς Πρωτοψαίνης καὶ τῆς πόλεως Δράμας, ἥς δύο ἡμισυ μόνον ὥρας ἀπέχει, πανταχόθεν ὑπὸ τῶν ἀμειλίχτων τῆς γλώσσης αὐτοῦ πολεμίων πολιορκεῖται, πένεστον δὲ διατελοῦν ἐν μόνον κέκτηται σχολεῖον δημοτικόν, ἐν ᾧ φοιτῶσιν 80 μαθηταὶ ἐπὶ 300 ὁδοδόξων οἰκιδῶν ἀριθμοῦσιν 1200 ψυχῶν.

Βησσότσιανη (ἡ)· ἡ κώμη αὕτη μικρὰ οὖσα καὶ κληθεῖσα οὕτως ὡς ἐκ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ εὐρίσκεται, κεῖται πρὸς βορρᾶν τῆς Δράμας καὶ μίαν μόνον ὥραν ἀπέχουσα αὐτῆς, κατοικεῖται δὲ ὑπὸ χριστιανῶν καὶ τούρκων ἰσαριθμῶν περίπου.

Γιουρεζίκι (τό)· χωρίον μικρόν ὑπὸ 100 περίπου χριστιανικῶν οἰκιῶν συγκαίμενον καὶ ὄνομα τουρκικὸν φέρον, σημαῖνον ἔφοδον.

Ἐνθρονζίκι (τό)· χωρίον ἐπίσης μικρόν πρὸς βορρᾶν τῆς Τσατάλτσας· καίμενον, καὶ πληθυσμὸν μικτὸν ἐκ τούρκων καὶ χριστιανῶν Ἑλλήνων ἔχον.

Βάλαξ (ῆ)· ἡ κώμη αὕτη ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων Βάλακας καλουμένη ἐνεκα τῆς γλοερότητος τοῦ τόπου τῆς, καθὼ ἐντὸς κοιλάδος καίμενη, κατοικεῖται ὑπὸ 150 περίπου καθαρῶς χριστιανικῶν οἰκογενειῶν διατηρουσῶν μικρὸν τι σχολεῖον.

Δρένοβορ (τό) [δρᾶνος]· τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει μικτὸν πληθυσμὸν ἐκ χριστιανῶν καὶ Τούρκων ἀριθμούντων 500 ψυχὰς καὶ ἀπέχει τῆς Δράμας ἡμίσειαν μόνον ὄραν.

Κουβαλίστα (ῆ)· ἡ μικροτάτη αὕτη κώμη ἔχουσα μικτὸν πληθυσμὸν ἐκ χριστιανῶν καὶ τούρκων καίται ἐντὸς ὄρεσιων καὶ γλοερῶν λοφίσκων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας καίονται καὶ ἕτερά τινα μικρὰ χωρία, ἐν οἷς σχολεῖα δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλ' ἱερεῖς τινες ἐν τοῖς νάρθηξι τῶν ἐκκλησιῶν διδάσκουσι κατὰ σύστημα ἀρχαιότερον μάλιστα τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀναγνώσεως καὶ γραφῆς, εἰς τινὰ ὁμῶς χωρία καὶ τοῦτο τὸ καλὸν δυστυχῶς ἐκλείπει.

Νευροκόπη (Νικόπολις) (ῆ)· ἡ πολίχνη αὕτη πρὸς βορρᾶν τῆς Δράμας καίμενη καὶ 18 περίπου ὥρας ἀπέχουσα αὐτῆς εἶνε ἔδρα ἐπαρχοῦ, ἐκκλησιαστικῶς ὁμῶς ὑπάγεται ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Δράμας. Ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ Νευροκόπη, δειλοῦται οὐχὶ μόνον ἡ πολίχνη, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ ἐπαρχία, ὅθεν καὶ τὰ περὶ αὐτῆς χωρία καλοῦνται ἕκαστον ὑπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα καὶ τῆς *Νευροκόπης χωρίον*.—Ἡ πολίχνη αὕτη, ἐν τῇ ὑποίχῃ καὶ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἐξδομάδα γίνεται, ἔχει ὄνομα ἑλληνικὸν οὐχὶ δὲ καὶ πάσας τὰς πράξεις ταύτας, διότι διατηρεῖ σχολεῖόν τι καὶ ἐκκλησίαν ἀλλόγλωσσον, ποιῶσα αὕτω τὴν ἀνησυχίαν καὶ ζήρίαν τοῦ τόπου τῆς. Κατὰ τὸ ὄνομα σύμπασα ἡ Νευροκόπη ἀρμόζει νὰ περικόπηται ἄλλοῦ τὰ νεῦρα τοῦ ἐπικράτου Σχίσματος καὶ οὐχὶ νὰ ἐναγκαλίζεται αὐτὸ ἀνοήτως. Σημειωτέον ὅτι ὅλα τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τὰ ὅποιά εἰσι πολλὰ καὶ τινὰ τῶν ὁποίων εἰσι καὶ ἰσχυρῶς μεγάλα, στεροῦνται πάσης διανοητικῆς ἀναπτύξεως, μὴ ὑπάρχοντος ἐν αὐτοῖς μηδὲ ἀλληλοδιδασκτικοῦ σχολείου, ἂν καὶ ἡ φύσις ἐπεμελήθη νὰ καθωρεῖται τὸ μέρος τοῦτο διὰ βουνῶν καὶ λοφίσκων καταφύτων καὶ γλοερῶν, ἐν οἷς εἰσι διεσπαρμέναι τῆς Νευροκόπης τὰ χωρίδια, περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὁποίων δεόν ἐγκαίρως νὰ φροντίσῃ ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ τῶν ἐν Δράμᾳ καὶ Ἀλυστρατίᾳ φιλομαύσων ὁμογενῶν μας.

6' Ἐπαρχία Ζίχνης.

Ἡ ἐπαρχία Ζίχνης λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς πόλεως Ζίχνης, ἥτις εἶνε νῦν χωρίδιον ἀσήμαντον ἐκ 40 οἰκογενειῶν οἰκούμενον καὶ ἐν θέσει πάλιν χαριέστη ἐπὶ ἐρειπίων καίμενον, σύγκειται ἐκ τῶν κατωτέρω

καρτεθειμένων χωροπόλεων καὶ χωρίων, ὑπάρχοντων πολιτικῶς μὲν ὑπὸ τὸν Καϊμακάρην Ζελεϊχόβου, ὅστις πάλιν ὑπάγεται ὑπὸ τὸν Μουτεσαρίην Σερρών, ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Δράμας, ὅστις ἐδρεύει ἐν Ἀλιστρατίῳ, δι' οὗ ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς πόλεως Δράμας εἶπομεν λόγους. Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ κειμένων χωρίων θέλομεν περιγράψαι πρῶτον μὲν τὰ δεξιόθεν, εἶτα δὲ καὶ τὰ ἀριστερόθεν τοῦ ποταμοῦ Ἀγγίτου κείμενα κατὰ φυσικὴν σειρὰν.

Ἀλιστράτιον (τὸ) ἡ πόλις αὕτη κειμένη πρὸς δυσμὰς καὶ οὐ μικρὰν ἀπέχουσα τῆς Δράμας κατοικεῖται ὑπὸ Ἑλλήνων χριστιανῶν ὥς 500 οἰκογενειῶν ἀριθμουσῶν δισχιλίας ψυχὰς, καὶ ὀλιγίστων μωαμεθικῶν ὑπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ τρία σχολεῖα, ἀλληλοδιδασκικὸν τῶν ἀρρένων, νηπιαγωγεῖον τῶν θηλέων καὶ σχολαρχεῖον. Αἶαν ὁμῶς ἀναγκαῖον ἐν τῇ πόλιν αὕτῃ νὰ ὑπάρχῃ παρθεναγωγεῖον καλὸν καὶ ἀκριβὲς, ἵνα καὶ διδασκάλισσαι τινες ἐντεῦθεν μορφῶνται διὰ τὰ περίχωρα. Ἐνταῦθα ἐδρεύει ὁ Ἅγιος Δράμας, τοῦτέστιν ὁ Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίης ταύτης, ἔχων ἰδίαν κατοικίαν τὴν λεγόμενὴν Μητρόπολιν, μὴ δυνάμενος, δι' οὗ λόγον εἶπομεν ἀνωτέρω, νὰ ἐνδιατρίδῃ ἐν τῇ πόλει τῆς Δράμας. Ἐντὸς τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου (Σχολαρχείου) κυρίου νέου, λαμπρότατου καὶ εὐρυχωροτάτου, ὅπερ ἐστὶ Κεντρικόν, ἀνιδρυθὲν δηλ. καὶ συντηρούμενον διὰ συνεισφορὰν ἀπάσης τῆς ἐπαρχίης καὶ οὐχὶ μόνον τῆς πόλεως, πρόκειται νὰ ὑπάρχῃ καλὴ βιβλιοθήκη πρὸς κοινὴν χρῆσιν, καὶ ἐτικρίαι τίς γεωπονικὴ πρὸς ἐφέλειαν τῶν κατοίκων. Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης καθορίζεται λαμπρῶς ἐν ἀπόψει ἡ πόλις Δράμα καὶ ἅπασα ἡ πεδιάς τῶν Φιλίππων. Περὶ τὴν πόλιν αὕτην ὀλίγον ἀπέχουσα αὐτῆς κεῖται ἐν θέσει ζωγραφικωτάτῃ ἐπὶ τῆς εἰς Ἀλιστράτιον ἀγούσης ἐκ τῆς πεδιάδος τῶν Ὀδομάντων ὁδοῦ, τὸ ἱερὸν Μοναστήριον τῆς Ἁγίας Κυριακῆς διατεταγμένον πρὸς ὑποδοχὴν ἐγγυρίων τε καὶ ξένων προσκυνητῶν. Ἐν τούτῳ τῇ 7 Ἀπριλίου τελεῖται πανήγυρις δικάσημος, πλήθους πολλοῦ συρρέοντος ἐκ πολλῶν τῆς Δράμας χωρίων.

Γράτσεανι (τὸ) τὸ χωρίον τοῦτο μόλις ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχον τοῦ Ἀλιστρατίου κατοικεῖται ὑπὸ 100 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν.

Ζελεϊάχοβορ καὶ Ζελεϊάχιον (τὸ) ἡ πόλις αὕτη ἔχουσα μικτὸν πληθυσμὸν ἐκ χριστιανῶν καὶ τούρκων κεῖται πλησίον τοῦ Ἀγγίτου ποταμοῦ μετὰ δὲ ὠρῶν τινῶν λωφίσκων ἐν θέσει πάντο χαριέσσης· εἶνε δὲ καὶ ἔδρα τοῦ ἐπαρχοῦ (Καϊμακάρη) τῆς ἐπαρχίης Ζίχνης, ἥτις ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Δράμας. Καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐν τῇ πόλιν αὕτῃ ὁμιλοῦσι τουρκιστὶ, ὥς οἱ Μωαμεθικοὶ, καλλιεργοῦσιν ὁμῶς τὰ ἐλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν διατηροῦντες ἐλληνικὰ σχολεῖα. Παρθεναγωγεῖον τι ἀναγκαῖον νὰ συστηθῇ καὶ ἐνταῦθα, ἵνα διὰ τῆς μορφώσεως τοῦ γυναικείου φύλου ἐντελῶς ἀποσκορπισθῇ ἐκ τῆς οἰκογενείας ἡ τουρκικὴ γλῶσσα καὶ ἐπικρατήσῃ ἡ ἐλληνικὴ, ἐπειδὴ οὐ μικρὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν χριστιανῶν. «Ζε-

λεια» πόλις ὑπῆρχε τὸ πάλαι ἐν Βιθυνίᾳ παρὰ τὴν προποντίδα, Ζελεῖται δὲ ἐλέγοντο οἱ κάτοικοι· λίαν πιθανὸν εἶναι γὰρ ἀπωκρίσθαι ἐκ ταύτης ποτὲ τὸ Ζελεϊάχιον. Περὶ τὴν πολίχνην ταύτην καὶ ἄλλων χωρίων οἱ χριστιανοὶ Ἕλληνες ὁμιλοῦσιν ὁσαύτως τουρκιστί. Σημειώτεον δ' ὅτι πολλὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Ζίχνης κατοικοῦνται ὑπὸ Τούρκων ἐπ' ἐσχάτων ἐκρωσμεθανισθέντων διὰ τὴν τότε παραμέλησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας, ἥτις παντελῶς ἐλλείψασα ἕνεκα τῆς ἀπαιδευσίας τῶν ἱερέων καὶ τῆς τῶν κατ' ἐκκλ. ἀρχιερέων βαθυμίας ἐξέθηκεν αὐτοὺς ἀποίμους, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τῆς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Ἰσλαμισμού.

Ράχεβον, (τὸ) [ἐκ τοῦ ῥάχας=θάμνος] ὠνομάσθη δ' οὕτω ὑπὸ τῶν κατοικησάντων αὐτὸ, ἐπειδὴ ὁ τόπος, ἐν ᾧ κεῖται, εἶναι θαμνώδης. Τὸ χωρίον τοῦτο κεῖμενον εἰς τὴν δεξιὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἀγγίτου μεσημβρινῶς τῆς πολίχνης Ζελεϊαχίου καὶ πολὺ πλησίον αὐτῆς, κατοικεῖται ὑπὸ 200 περίπου οἰκογενειῶν διατηρουσῶν ἐπικινετῶς ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον.

Σπρίτσον (τὸ) περὶ τὸ Ἀλίστρατιον κεῖται καὶ ἡ κώμη αὕτη, ἥτις περιέχουσα 180 περίπου χριστιανικὰς οἰκογενείας διζτηρεῖ ἐν δημοτικὸν σχολεῖον· οἱ ἀπλοῖκαὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου, ὡς ἀργότερον ἔμαθον, ἐπαυσαν τὸν Ἑλληνοδιδάσκαλον καὶ διώρισαν βούλγαρον, διαρεᾶν αὐτοὺς παραχωρηθέντα ὑπὸ τῶν ἐπὶ ἐδάφους ἐλληνικωτάτου διὰ παντοίων μέσων πειρωμένων γὰρ βάλλωσι τὸν πόδα των.

Μαντήιον (τὸ), καὶ ὑπὸ τῶν χυδαίων Μαντήλιον καλούμενον, χωρίον ἐπίσης μικρὸν πρὸς βορρᾶν τοῦ Δραβήσκου κεῖμενον, ἐν ᾧ τὸ πάλαι μικρὸν μαντεῖον τοῦ Διονύσου ἔκειτο.

Στραβόλακκος (ὁ) καὶ τουρκιστί, ὅπως ὑπὸ τῶν κατ' αὐτὴν κοινῶς λέγεται, Ἰγρίδες, σύγκειται ὑπὸ 150 περίπου χριστιανικῶν οἰκιῶν, καὶ κεῖται μεταξὺ τοῦ Ἀλίστρατιου καὶ Προσωτασίνης μίαν καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἐκαστέρωθεν ἀπέχων.

Σειληνός (ὁ) καὶ χυδαϊκώτερον Σφιληνός· ἡ κώμη αὕτη ὠνομασθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς· ἢ κατ' ἄλλους, διότι οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἄλλοτε περιεφέροντο μεθύνοντας ὡς οἱ ἀρχαῖοι Σειληνοὶ, καὶ κειμένη περὶ τὸ Ζελεϊάχιον πρὸς Δυσμάς τοῦ Ἀλίστρατιου ἐπὶ εὐφορωτάτης θέσεως κατοικεῖται ὑπὸ 1000 περίπου Χριστιανῶν, οἵτινες Ἕλληνες τῇ τε καταγωγῇ, τοῖς ἥθεσι καὶ τοῖς αἰσθήμασιν ὄντες, διατηροῦσιν Ἑλληνικὸν σχολεῖον, ἐν ᾧ φοιτῶσι καὶ τινες τῶν περὶ χωρίων μαθηταί. Οἱ κάτοικοι ταύτης φημίζονται ὡς λίαν φιλόξενοι.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἀριστεράθεν τοῦ Ἀγγίτου κειμένων χωρίων.

Ἀγγίστα (ἡ) [καὶ χυδαϊστὶ Ἀντζίστα] χωρίον ἀρχετὰ ὠραῖον καὶ ὑπὸ 200 περίπου οἰκογενειῶν κατοικούμενον κεῖται παρὰ τῷ Ἀγγίτῃ ποταμῷ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβε. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο διζτηρεῖ ἀλληλοδι-

δοκτιζόν σχολεῖον ἐν καλῇ καταστάσει, διότι οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἰσὶν ἄρκε-
τὰ φιλόμουσοι.

Βολτισίτσα (ἡ)· τὸ χωρίον τοῦτο μίαν περίπου ὥρην ἀπέχον τοῦ Ροδολεί-
θους καὶ συγκείμενον ὑπὸ 80 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν διατηρεῖ μικρὸν τι
σχολεῖον.

Τυρεπλάνη (τὴ)· τὸ χωρίον τοῦτο ὑπὸ 80 περίπου οἰκογενειῶν ἐκ Χριστιαν-
ῶν καὶ Τούρκων κατὰ τὸ ἥμισυ συγκείμενον ὑπάγεται πολιτικῶς μὲν ὑπὸ
τὸν Καϊμακάρην Ζελειαχόβου, ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην
Ἑάννης, ὡς καὶ ἡ κατωτέρω αὐτῆς κειμένη :

Κρομμύστα (ἡ)· τὸ χωρίον τοῦτο, χυδαῖστὶ Κορμύστα καλούμενον ἐκ τῶν
κρομμύων, τὰ ὅποια ἀφθόνως γίνονται αὐτόθι, κατοικεῖται ὑπὸ 150 περίπου
οἰκογενειῶν χριστιανικῶν διατηρουσῶν σχολεῖον ἀλληλοδιδασκτικόν. Ἐν τῷ
χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει καὶ μετόχιον τοῦ μοναστηρίου τῆς Εἰκοσιφοινίσσης,
ἐν τῷ ὁκοίῳ διαμένει εἰς καλόγηρος ἐπιβλέπων καὶ καλλιεργῶν διὰ τῶν γεωρ-
γῶν τὰ κτήματα τοῦ Μοναστηρίου.

Ἀγία Παρασκευὴ (ἡ)· τὸ Μονύδριον τοῦτο κείμενον ἐν λαμπροτάτῃ θέσει
μεταξὺ τῶν χωρίων Ἀγγίστας, Βολτισίτας καὶ Ροδολείθους, ἀνήκει εἰς τὸ
μεγάλον μοναστήριον τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, περὶ οὗ κατωτέρω θὰ εἴπωμεν,
καὶ τελεῖ κατ' ἔτος τὴν 26ῃ Ἰουλίου λαμπρὰν πανήγυριν, εἰς τὴν ὁποίαν
μεταβαίνουν ἐκ πάντων τῶν μερῶν ἐκείνων ἄνθρωποι. Ἐνταῦθα διαμένει
πάντοτε εἰς καλόγηρος ὑπαγόμενος ὑπὸ τὸν καθηγούμενον τοῦ Μοναστηρίου.

Πίθια (τὰ) [Κιούπ-κιοι]· κωμόπολις ἡμίσειαν μίλις ὦρον τοῦ Ροδολεί-
θους ἀπέχουσα καὶ ἐκ 350 περίπου οἰκογενειῶν συγκείμενη διατηρεῖ κα-
λῶς διαφρηνισμένον ἀλληλοδιδασκτικόν σχολεῖον, εἰς τὸ ὅπου φοιτῶσι καί
τινα κοράσια, μὴ ὑπαρχούσης ἰδιαιτέρας τῶν θηλέων σχολῆς, εἰς ἧς τὴν
ἔδρυσιν ἀμέσως πρέπει νὰ προβῶσιν οἱ φιλομαθεῖς κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως
ταύτης, ἐὰν ἐπιθυμῶσι νὰ ὑπερέχωσι τῶν πέριξ χωρίων.

Ροδολείθος (τὸ) [ἐκ τοῦ ῥόδου λείθειν]· ἡ ὠραία αὕτη κωμόπολις, ἣτις
ὠνομάσθη οὕτω ἕνεκα τῶν ῥόδων, τὰ ὅποια ἀφθόνως γίνονται αὐτόθι, ὡς
τοῦτο ἤδη μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, κειμένη ἄρκετικῶς παρὰ
τὰς ὑπαρεῖκας τοῦ Πηγγαίου καὶ περίβλεπτος οὖσα διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ
ἄποψιν, ἣν μεκρόθεν παρουσιάζει εἰς τὰ ὄμματα τοῦ θεατοῦ, κατοικεῖται
ὑπὸ 550 περίπου οἰκογενειῶν χριστιανικῶν καὶ ἐξ 80 μίλις μωαμεθανι-
κῶν καὶ διατηρεῖ φιλοτίμως καὶ ἐπαινετῶς τρία σχολεῖα, Ἀλληλοδιδασκτι-
κόν, Ἑλληνικόν καὶ Παρθενγωγεῖον. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ μετόχιον τῆς
γυναικείας ἱερᾶς Μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, ἐν ᾗ διαμένει εἰς μοναχὸς ἐπι-
στατῶν τῶν τῆς Μονῆς κτημάτων. Τῆς κωμοπόλεως ταύτης διαπρεπῆς γό-
νος εἶνε ὁ τὴν τε ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα καὶ τὸν ἀνώτερον ἑλληνικὸν
κλῆρον τιμῶν εὐπαιδευτὸς ἀρχιερεὺς Νεόφοτος, πρῶτον μὲν Ἐλευθερουπόλεως
ἐπίσκοπος, νῦν δὲ τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Φιλιππουπόλεως περιουσιῶν.

Σεμαλτον ἢ **Σέλματον** (πιθανῶς ἐκ τῆς λέξεως σέλμα μεταφορ. λαμβανομένης ἐνταῦθα) ἡ μικρὰ αὕτη κωμόπολις ἐπὶ ὠραίου λοφίσκου κειμένη καὶ περίελεπτον θέσιν ἔχουσα, κατοικεῖται ὑπὸ 380 περίπου χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἀριθμουσῶν 1600 ψυχῶν, διατηρεῖ δὲ δυστυχῶς ἐν μόνον δημοτικὸν σχολεῖον, ἐνῶ οἱ Σεμαλταῖοι εὐκατάστατοι ὄντες ἠδύναντο νὰ ἔχωσι πρὸς τὸ ἀλληλοδιδασκτικὸν ἐλληνικὸν σχολεῖον καὶ παρθενγωγεῖον καλῶς διατηρούμενα. Ἀξιοσημεῖωτος εἶνε ἡ κωμόπολις αὕτη διὰ τὴν ἰδιόζουσαν περὶ τὴν Γραικικὴν γλῶσσαν προσορὰν τῶν κατοίκων αὐτῆς καὶ μάλιστα τῶν γυναικῶν.

Κοτσάκιον (τὸ), τὸ χωρίον τοῦτο συγκεῖμενον ὑπὸ 100 περίπου χριστιανικῶν οἰκογενειῶν καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ ἄλλων μικροτέρων χωρίων δύναται νὰ συνεννοηθῇ μετ' αὐτῶν καὶ νὰ διατηρῇ τὰ τρία ἀναγκαῖα σχολεῖα, ὡς περὶ τούτου ὀρθῶς ἐσκέπτετο καὶ μοι ἔλεγεν ὁ τοῦ χωρίου τούτου πρωτοπρεσβύτερος αἰδ. Γεώργιος, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου φιλοφρόνως ἐφιλοξενήθη ἐσπέραν τινά, ὅτε περιηγούμην τὴν ἐπαρχίαν ταύτην.

Ζορὰβηαι (τὸ) χωρίον μικρὸν πρὸς μεσημβρίαν τῆς ἐκβολῆς τοῦ Ἀγγίτου καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κερκινίτιδος λίμνης ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας μικρᾶς πόλεως Δραχέσκου κείμενον.

Δοξόπι (τὸ) χωρίον μικρὸν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Κερκινίτιδος λίμνης κείμενον, οὗ οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων εἰσὶν ἄλιεῖς ἀλιεύοντες τοὺς πολυειδεῖς ἰχθῦς, ἐξ ὧν φημύζεται τὸ καλούμενον γουλιανόν, καὶ τὰς ὠραίας ἐκείνας ἐν τῇ γεύσει ἐγγέλεις, κατὰ τὴν θέσιν τὴν καλουμένην **Χάνδαξ** ἢ **Χάνδακας**.

Χάνδαξ¹ (ὁ) τὸ ὄνομα τῆς θέσεως ταύτης εἶνε ἀξιοσημεῖωτον τῇ νεωτέρᾳ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἱστορίᾳ διότι ἐνταῦθα περὶ τὰ μέσα τοῦ 1807 ὁ ἀρματωλὸς Νίκος Τσάρκας μετὰ 550 λογάδων μαχητῶν ἀντέστησαν μετ' ἀπαράμιλλου αὐταπεκνήσεως καὶ ἀνδρείας κατὰ δεκαπέντε περίπου χιλιάδων ἀθωμανῶν πολιορκούντων αὐτοὺς, κατορθώσαντες ἥρωϊκῶς μαχόμενοι νὰ φονεύσωσι πολλοὺς τούρκους καὶ νὰ σώθωσιν εἰς τὰς μονὰς τοῦ Ἀθῶνος, ὅθεν εὐκόλως ἠδυνήθησαν νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς Σκόπελον. Τὸ ἀπαράμιλλον τῷ ὄντι τοῦτο κατόρθωμα τοῦ ἥρωος τούτου τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος διατηρεῖται εἰσέτι ἐν αὐλῶν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν κατοίκων τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ μάλιστα τῶν γερόντων, οἵτινες αὐτόπται μάρτυρες γενόμενοι τούτου διηγοῦνται αὐτὸ μετὰ θαυμασίας τῷ ὄντι μνήμης καὶ ἐνθέρμου πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῖς νεωτέροις.

Ἰδοὺ πόσον πιστῶς καὶ ζωηρῶς ἐξεικονίζεται αὐτὸ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐξῆς δημοτικοῦ ᾠσματος.

1 Θέσις στενὴ καὶ ἀπόκρημνος ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Στρυμόνος καὶ παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Πράξι κειμένη. Γέφυρα τοῦ Πράξι δὲ λέγεται, διότι οἱ τῆς ἐπαρχίας Πραξίου (Ελευθερουπόλεως) κάτοικοι δι' αὐτῆς διαβαίνουσιν εἴτε εἰς τὰ δεξιόθεν τοῦ Στρυμόνος κείμενα χωρία τῶν Σερρών εἴτε εἰς Χαλκιδικὴν χερσόνησον καὶ Θεσσαλονίκην μεταβαίνοντες.

Ὁ Νικοτσάρας πολεμᾷ μὲ τρία β.λαῖτια,
 Τὴν Ζίχνα καὶ τὸν Χάντακα, τὸ ἔρημο τὸ Πράδι.
 Τρεῖς μέρας κάνει πόλεμο, τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχταις.
 Χιόν' ἔτρωγαν, χιόν' ἔπιναν καὶ τὴν φωτιά βαστοῦσαν
 Τὰ παλληκάρια ψώναξε στὲς τέσσαρες ὁ Νίκος.
 «Ἀκούστε, παλληκάριά μου, ὀλίγα κ' ἀνδρειωμένα!
 Σίδερο βάλτε στὴν καρδιά, καὶ χάλκωμα στὰ στήθη,
 Αὐριο νὰ πατήσωμε νὰ πάρωμε τὸ Πράδι»
 Τὸν δρόμο πῆραν σύνταχα, καὶ φθάνουν στὸ γεφύρι.
 Ὁ Νίκος μὲ τὸ δαμασκί τὸν ἄλλυσό του κόπτει.
 Φεύγουν οἱ Τοῦρκοι σὰν τριχιά, πίσω τὸ Πράδι ἀφίνουν.

Πραβίστα (ή) ἡ κώμη αὕτη μίαν περίπου ὥραν τῆς Ἀμφιπόλεως ἀπέχουσα καὶ εἰς τοὺς μεσημβρινοανατολικοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Παγγαίου ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Περγάμου κειμένη, κατοικεῖται νῦν ὑπὸ 280 περίπου οἰκογενειῶν, διατηρουσῶν ἐν μόνον σχολεῖον καὶ τοῦτο λίαν ἀτελῶς διωργανισμένον.

Γερίκιοι = Νεοχώρι (τά)· τὸ ἀσήμενον τοῦτο χωρίδιον μίαν καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν τῆς ἐκβολῆς τοῦ Στρυμόνος ἀπέχον καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐνδόξου ποτὲ Ἀμφιπόλεως κείμενον συνίσταται νῦν ὑπὸ 25 μόλις οἰκογενειῶν χριστιανικῶν.

Λακκυβίλεια (τά)· ἡ κωμόπολις αὕτη ὀνομασθεῖσα οὕτω ἔνεκα τῶν περὶ αὐτὴν εὕρισκομένων λάκκων καὶ φαράγγων καίτεται ἐπὶ τῆς εἰς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον ληγούσης πτέρυγος τοῦ ὄρους Παγγαίου μεσημβρινῶς τῆς Ἀμφιπόλεως καὶ δύο περίπου ὥρας ἀπέχουσα αὐτῆς. Εἶνε δὲ μία τῶν ὠραιότερων κωμοπόλεων τούτων τῶν μερῶν, ἔχουσα ὠραίαν καὶ λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς συμποσούμενοι εἰς 1800 περίπου ψυχῶν διακρίνονται ἐπὶ τε τῇ φιλοξενίᾳ, φιλομουσίᾳ καὶ τοῖς αἰσθήμασιν, ὁ δὲ ἡμετισμὸς τῶν νεοῦπάνδρων εἶνε πολλῆς περιεργίας ἄξιος καὶ μάλιστα ὁ περὶ τὴν κεφαλὴν κόσμος τῶν γυναικῶν. Ἡ κωμόπολις αὕτη, ἐκ τῆς ὁποίας λαμπρῶς καθορᾶται ὁ Στρυμονικὸς κόλπος καὶ τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς Ὀδομαντικῆς, ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον Ἐλευθερουπόλεως (Πραβίου), πολιτικῶς δὲ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ καίμακἀμη Ζελαιαχίου.

Μοναστήριον Εἰκοσιφοινίσσης. Αἱ ἐπαρχίαι Δράμας, Ζίχνης καὶ Ἐλευθερουπόλεως σεμνύνονται καὶ ἐπὶ τῇ ἱερᾷ, μεγίστῃ, ἀρχαίᾳ καὶ περιφήμῃ Μονῇ τῆς Εἰκοσιφοινίσσης, τῇ ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τιμωμένη καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους Παγγαίου κειμένη ἐντὸς ὠραίης καὶ χαριεστῆς κοιλάδος ὑπὸ μεγαλοπρεπεστάτου ὄρους κεκαλυμμένης, ἀπολαυσθῆ δὲ ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν προνομίων διὰ χρυσοδούλλων, συγκιλίων καὶ Σουλτανικῶν ὀρισμῶν καὶ καυχωμένη ἐπαξίως ὅτι ἀπέναντι τῶν κατὰ καιροὺς ἐνσκηψάντων βαρβάρικῶν χειμάρρων διετήρησε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσ-

σαν καὶ μάθησιν καὶ ἀρχαίων Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην συνισταμένην ἐκ πολλῶν τόμων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων τυγχαυμάτων ἐντύπων τε καὶ χειρογράφων. Ἐν τῷ σεμνῷ τούτῳ ἱερῷ τεμένει μονάζουσι κοινοβιακῶς 85 περίπου μοναχοὶ καὶ δόκιμοι, ὧν τινὲς εἰσι διεσπαρμένοι εἰς τὰ πολλαχθοῦ τῶν μερῶν ἐκείνων εὐρισκόμενα καὶ τῇ Μονῇ ἀνήκοντα μυστήρια, ἐν οἷς ἐπιστατοῦντες συνάζουσι τὰς ἐποδείκας τῶν καὶ πέμπουσιν αὐτὰς εἰς τὴν Μονὴν, ἄλλοι ἐνασχολοῦνται περὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ ἄλλοι τέλος, πρὸ πάντων δὲ οἱ νεώτεροι, μαθητεύουσιν ἐν τῷ ἐν αὐτῇ τῇ Μονῇ καὶ δικπύῃ αὐτῆς διατηρουμένῳ Ἑλληνικῷ σχολείῳ. Μέγα, λίαν τελεσφόρον διὰ τὰ μέρη, ἐκεῖνα καὶ θεάρεστον ἔργον ἡθελοῦν πράττει οἱ ἐν αὐτῇ ὁπῶς τὸν βίον ἀσκούμενοι πατέρες, ἔαν, ἀναλογιζόμενοι τὴν ἱερὰν αὐτῶν ἀποστολήν, ἀποφασίσωσιν ἀδελφώνται τοῦ λοιποῦ καὶ ἔξωθεν σπουδαστὰς διδασκαλόμενους καὶ ἐκτετραμένους ἐντὸς τῆς ἱερᾶς Μονῆς δώρεάν, ὅπως μορφωθέντες χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν τάξιν τοῦ Κλήρου, καθ' ὅσον αἱ πρόσοδοι τῆς Μονῆς, ὥς ἐπληροφορήθημεν, εἶσιν ἐπαρκέστατοι, μὴ λησιμοναῦντες ὅτι τὰ Μοναστήρια ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ σκοτους καὶ τῆς ἀμαθείας διασώσαντα ὥς ἄστυλοι καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὰ φῶτα μετέδιδον εἰς αὐτῶν ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας. Εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦτο συρρέουσι πανταχόθεν καὶ πάντοτε ἄνθρωποι χάριν προσκυνήσεως, τὴν εἰς ὅμως Ἀυγούστου ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τελουμένης κατ' ἔτος ὡς ἔθος ἐστὶ λαμπρᾶς καὶ μεγάλης πανηγύρεως, βλέπει τις προσκυνητὰς ἐκ πάντε ἐπαρχιῶν ἦτοι τῆς ἐπαρχίας Σερρών, Δράμας, Ζίχνης, Ἐλευθερουπόλεως καὶ Ξάνθης, συνερχομένους αὐτόθι. Νῦν δὲ μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἐλευθερουπόλεως.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΦΙΛΗΠΠΙΔΗΣ.

ΜΙΑ ΝΥΞ ΜΕΤΑΞΥ ΝΕΚΡΩΝ.

Α΄

Δικτὶ ἔχω τὴν κόμην λευκὴν μὲ ἐρωτᾶτε, ἐν ποιαύτῃ ἡλικίᾳ; Ἐπετῆ-
φθητέ ποτε τὴν κρύπτην τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ ἐν Βορδιγιάλλαις;
— "Οχι.

— Εἶναι χαμηλὸν ὑπόγειον, ὀκταγώνου ὥς μοι ἐφάνη σχήματος, ἐν ᾧ
τεσσαρακαστὺς νεκρῶν ἀρρένων καὶ θηλέων, κάλλιστα διατηρουμένων ἀνελόγως
τῆς ἡλικίας τῶν, ἀναμένουσιν ἄνευ ἀνυπομονησίας τὴν Δευτέραν Περουσίαν.

Τοποθετημένοι πλησίον ἀλλήλοις, εὐθεῖς καὶ ἀπαίσιοι, ἵστανται ἐκεῖ ὀρθοὶ
καὶ ὡς καταβεβλημένοι ὑπὸ κόπου στηρίζονται ἐπὶ τοῦ τοίχου.

"Αν ἀνηρτᾷτο ἐπιτόριος λυχνίς ἐν τῷ ὑπογείῳ, τὸ ἀπατέλεσμα τῆς πεν-
θίμου ταύτης συνελεύσεως τοποθετημένης ἐν σχήματι πετάλου θὰ ἦτο προ-
μερὴν. Ἐκαστον τῶν πτωμάτων τούτων φαίνεται ὅτι κλίνει περιέργως τὴν